Wedding Invitation and Ketuba of Melánka GRÜNBERGER and Samu PAKTOROVITS

Copyright ©2010 Steven LEVERY, USA

An invitation to my grandparents' wedding

* Translation: This document reads "Elek Grünberger and his wife/Izsák Paktorovits and his wife/cordially invite you to the wedding of their children/Melánka and Samu/this year on Sunday, September 7th at 4 o'clock in the afternoon/at the house in Ungvár./ Ungvár | August 1913 | Minaj/ Telegram address Elek Grünberger Ungvár./Ung County Publishing House."* The notice was printed on a large sheet of heavy paper, deeply inscribed with a watermark that included a Star of David with the letters BR inside, and the words "Imperial Mill" in English. Within a year of this announcement, Archduke Franz Ferdinand was assassinated in Sarajevo and World War I hostilities had begun. *I'm indebted to Sandi Friedman and Asher Rona for providing the English translation of this document.

GRÜNBERGER ELEK ÉS NEJE PAKTOROVITS IZSÁK ÉS NEJE

tisztelettel meghivják

MELÁNKA ÉS SAMU gyermekeiknek

folyó évi szeptember hó 7-én vasárnap délután 4 órakor

Ungváron a háznál megtartandó esküvőjére.

Ungvár

1913 augusztus hó. Minaj

Sürgönycim Grünberger Elek Ungvár.

Ungmegyei Könyvnyomda.

Wedding Invitation and Ketuba of Melánka GRÜNBERGER and Samu PAKTOROVITS

Copyright ©2010 Steven LEVERY, USA

My grandparents' Ketuba (traditional marriage contract)

The text is in Aramaic; a complete translation is given below (English translation provided by <u>Alex P. Korn, Heritage Hebrew Translations</u>).

WITH THE HELP OF G-D, MAY HE BE BLESSED

On the first day of the week, the fifth day of the month of Ellul in the five thousand six hundred and seventy-third year* since the creation of the world, according to our way of calendric reckoning, here in the holy community of Ungvar, [we witnessed] how the young man, Shlomo, the son of the honourable Yechezkel, said to the maiden, Mindel, daughter of the honourable Shlomo Zalmen: "Be a wife to me in accordance with the law of Moses and Israel, and I shall work for you, love, nourish and support you as is the practice of Jewish men who work for, love, nourish and support their wives in truth. And, I will give to you the bride price of one hundred silver zuzim, which is owing to you in accordance with the Torah, and your food, your clothing, and your provisions; and I shall come to you in the manner natural to the entire world." And, Ms. Mindel, the maiden, consented to be his wife. And, the Dowry that she brought from the house of her father, consisting in both silver and gold, in iewelry, in articles of clothing, in home furnishings, and in bed linens, amounting to one hundred pieces of fine silver, was acceptable to the honourable Shlomo, the bridegroom. And, the honourable Shlomo, the bridegroom, added to it one hundred pieces of fine silver of his own, amounting to a total of two hundred pieces of fine silver. And, the honourable Shlomo, the bridegroom, thus said: "With this Writ of Marriage I take upon myself and upon my descendants after me the responsibility of this Dowry, and the Additions to it: that it be paid out of the best of my possessions and property that is under the entire heavens which I have acquired and which I shall acquire in the future. Properties that can be mortgaged and properties that cannot be mortgaged shall in their entirety be a surety and collateral against this Writ of Marriage, this Dowry and against the Additions to it, including even the mantle upon my shoulders, during my lifetime and after my death, from this day forward and forevermore." This Writ of Marriage, the Dowry and its Additions were accepted by the honourable Shlomo, the bridegroom, with the seriousness of all Writs of Marriage and Additions, which are customarily made for the daughters of Israel as a statute instituted by our sages of blessed memory, and which are neither like an instrument of limited indemnity nor as a facsimile of a document. And, we have made this agreement binding by the symbolic act of transferring possession of a token object from the honourable Shlomo, son of the honourable Yechezkel, the bridegroom, to Ms. Mindel, daughter of the honourable Shlomo Zalmen, the maiden, to the effect that all which is written and detailed above has the validity in it of a transfer of property; and all is in force and in effect.

Signed: Yitzhak Eliyahu, son of our teacher, Menachem - Witness Signed: Shalom Moshe, son of our teacher, Avraham Ya'akov - Witness

*Sunday, September 7, 1913

Wedding Invitation and Ketuba of

Melánka GRÜNBERGER and Samu PAKTOROVITS

Copyright ©2010 Steven LEVERY, USA

שנת חמשת אלפים ושש מאות הלקבוף היוף לחדש הלל לפנין שאנו מנין כאן קיק אלפים ושש מאות הלקבוף הללף לכן כה ומלן שאנו מנין כאן קיק להדא הלחלמת היוף להריב המלחות היוף להריב המלחות היוף להריב המלחות היוף להריב המלחות היוף להריב במחלמת ומביין יהודאין דפלחין ומוקדין ומיקדין הודאין דפלחין ומיקדין ומיקדין הודאין דפלחין ומיקדין הייב אליב מדר בתוליכי בסף זווי מאתן דחוי ליכי מדאת ווייב אדהעל להיו במאה זקוקים בסף צרוף וצביאת מה בין במסף בין בזהב וכן בתפשיטון במאני דלבישא בשימושי דיה בעל להיו אליו על בלי על בין בליב בלין בתפשיטון במאני דלבישא בשימושי דיה היו אליו אליו על בלי על אוריו בסף בין בזהב וכן בתפשיטון במאני דלבישא בשימושי דיה היו אוריו שבר בתוליו על אוריו בסף בין בזהב וכן בתפשיטון במאני דלבישא בשימושי דיה ועל הו דילי עד בלי על היו אליו על היו על מל היו באים לעל במנא דפשר למני של למני מיו באים לאו של היו על מל היו באים לאו של היו על מל היו באים לאו של או של אלקי של אל אלקי של היו במו שישל היו על היו				
שנת חמשת אלפים ושש מאות מלק בין מונף לחודש ולון לבריאת שלם למנין שאנו מנין כאן ק"ק אלפים ושש מאות מלק בין יאל מוני בין בריאת שלם למנין שאנו מנין כאן ק"ק אמר לה להדא התולמת מינה בי בי לאת לאתן ומיקרין ושראל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנם יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומיקרין וונין ומפרנטין לנשירון בקושטא ווהיבנא ליכי מהר בתיליכי כסף זווי מאתן דחזי ליכי מדארת או מזוגיכי ובסותיכי וסיפוקיכי ומיעל ליתיכי כאדם כל ארעא וצביאת מרת מדארת ומזוגיכי ובסותיכי וסיפוקיכי ומיעל ליתיכי כאדם כל ארעא וצביאת מרת בין בכסף בין בזהב וכין בתכשיטין במאני דלבישא בשימושי דיהה וכשמושא דערסא הכל בין בכסף בין בזהב וכין בתכשיטין במאני דלבישא בשימושי דיהה וכשמושא דערסא הכל בין בלי עליו כה לאת הווני לודי אוף דנן ורוסיף לה מן דילי עוד מאה זקוקים כסף צרוף ובך אמר מאח זקוקים כסף צרוף ובך אמר מאח זקוקים כסף צרוף ובן אמר ותונכת דא ביוני ובן ודעתיד אנא למקנא נכסין דאת לרון אחריות ודלית לרון אדריות וורופתא דא קבלית עלי ועל מרנא למקנא נכסין דאת לרון אחריות ודלית לרון אדריות בלדון יון מחראין וערבאין לפרוע מבהון שטר בתובתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כה לאת במור מו יומא דנן ולעלם ואחריות שטר בתובתא דא מבאי בדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כה לאת בלו וומא העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא ודלא בשופי דשטרי וקנינא מן בנות ישראל העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא דמות במור לעיל במנא דכשר למקניא ביה דב ל ל שרי דין ליים: דא על כל הא דכשר למים למין למין לעיל במנא דכשר למקניא ביה דב ל ל שרי דין ליים:				
שנת חמשת אלפים ושש מאות מלק בין מונף לחודש ולון לבריאת שלם למנין שאנו מנין כאן ק"ק אלפים ושש מאות מלק בין יאל מוני בין בריאת שלם למנין שאנו מנין כאן ק"ק אמר לה להדא התולמת מינה בי בי לאת לאתן ומיקרין ושראל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנם יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומיקרין וונין ומפרנטין לנשירון בקושטא ווהיבנא ליכי מהר בתיליכי כסף זווי מאתן דחזי ליכי מדארת או מזוגיכי ובסותיכי וסיפוקיכי ומיעל ליתיכי כאדם כל ארעא וצביאת מרת מדארת ומזוגיכי ובסותיכי וסיפוקיכי ומיעל ליתיכי כאדם כל ארעא וצביאת מרת בין בכסף בין בזהב וכין בתכשיטין במאני דלבישא בשימושי דיהה וכשמושא דערסא הכל בין בכסף בין בזהב וכין בתכשיטין במאני דלבישא בשימושי דיהה וכשמושא דערסא הכל בין בלי עליו כה לאת הווני לודי אוף דנן ורוסיף לה מן דילי עוד מאה זקוקים כסף צרוף ובך אמר מאח זקוקים כסף צרוף ובך אמר מאח זקוקים כסף צרוף ובן אמר ותונכת דא ביוני ובן ודעתיד אנא למקנא נכסין דאת לרון אחריות ודלית לרון אדריות וורופתא דא קבלית עלי ועל מרנא למקנא נכסין דאת לרון אחריות ודלית לרון אדריות בלדון יון מחראין וערבאין לפרוע מבהון שטר בתובתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כה לאת במור מו יומא דנן ולעלם ואחריות שטר בתובתא דא מבאי בדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כה לאת בלו וומא העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא ודלא בשופי דשטרי וקנינא מן בנות ישראל העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא דמות במור לעיל במנא דכשר למקניא ביה דב ל ל שרי דין ליים: דא על כל הא דכשר למים למין למין לעיל במנא דכשר למקניא ביה דב ל ל שרי דין ליים:				
שנת חמשת אלפים ושש מאות מלק בין מונף לחודש ולון לבריאת שלם למנין שאנו מנין כאן ק"ק אלפים ושש מאות מלק בין יאל מוני בין בריאת שלם למנין שאנו מנין כאן ק"ק אמר לה להדא התולמת מינה בי בי לאת לאתן ומיקרין ושראל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנם יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומיקרין וונין ומפרנטין לנשירון בקושטא ווהיבנא ליכי מהר בתיליכי כסף זווי מאתן דחזי ליכי מדארת או מזוגיכי ובסותיכי וסיפוקיכי ומיעל ליתיכי כאדם כל ארעא וצביאת מרת מדארת ומזוגיכי ובסותיכי וסיפוקיכי ומיעל ליתיכי כאדם כל ארעא וצביאת מרת בין בכסף בין בזהב וכין בתכשיטין במאני דלבישא בשימושי דיהה וכשמושא דערסא הכל בין בכסף בין בזהב וכין בתכשיטין במאני דלבישא בשימושי דיהה וכשמושא דערסא הכל בין בלי עליו כה לאת הווני לודי אוף דנן ורוסיף לה מן דילי עוד מאה זקוקים כסף צרוף ובך אמר מאח זקוקים כסף צרוף ובך אמר מאח זקוקים כסף צרוף ובן אמר ותונכת דא ביוני ובן ודעתיד אנא למקנא נכסין דאת לרון אחריות ודלית לרון אדריות וורופתא דא קבלית עלי ועל מרנא למקנא נכסין דאת לרון אחריות ודלית לרון אדריות בלדון יון מחראין וערבאין לפרוע מבהון שטר בתובתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כה לאת במור מו יומא דנן ולעלם ואחריות שטר בתובתא דא מבאי בדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כה לאת בלו וומא העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא ודלא בשופי דשטרי וקנינא מן בנות ישראל העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא דמות במור לעיל במנא דכשר למקניא ביה דב ל ל שרי דין ליים: דא על כל הא דכשר למים למין למין לעיל במנא דכשר למקניא ביה דב ל ל שרי דין ליים:				
שנת חמשת אלפים ושש מאות מלק בין מונף לחודש ולון לבריאת שלם למנין שאנו מנין כאן ק"ק אלפים ושש מאות מלק בין יאל מוני בין בריאת שלם למנין שאנו מנין כאן ק"ק אמר לה להדא התולמת מינה בי בי לאת לאתן ומיקרין ושראל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנם יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומיקרין וונין ומפרנטין לנשירון בקושטא ווהיבנא ליכי מהר בתיליכי כסף זווי מאתן דחזי ליכי מדארת או מזוגיכי ובסותיכי וסיפוקיכי ומיעל ליתיכי כאדם כל ארעא וצביאת מרת מדארת ומזוגיכי ובסותיכי וסיפוקיכי ומיעל ליתיכי כאדם כל ארעא וצביאת מרת בין בכסף בין בזהב וכין בתכשיטין במאני דלבישא בשימושי דיהה וכשמושא דערסא הכל בין בכסף בין בזהב וכין בתכשיטין במאני דלבישא בשימושי דיהה וכשמושא דערסא הכל בין בלי עליו כה לאת הווני לודי אוף דנן ורוסיף לה מן דילי עוד מאה זקוקים כסף צרוף ובך אמר מאח זקוקים כסף צרוף ובך אמר מאח זקוקים כסף צרוף ובן אמר ותונכת דא ביוני ובן ודעתיד אנא למקנא נכסין דאת לרון אחריות ודלית לרון אדריות וורופתא דא קבלית עלי ועל מרנא למקנא נכסין דאת לרון אחריות ודלית לרון אדריות בלדון יון מחראין וערבאין לפרוע מבהון שטר בתובתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כה לאת במור מו יומא דנן ולעלם ואחריות שטר בתובתא דא מבאי בדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כה לאת בלו וומא העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא ודלא בשופי דשטרי וקנינא מן בנות ישראל העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא דמות במור לעיל במנא דכשר למקניא ביה דב ל ל שרי דין ליים: דא על כל הא דכשר למים למין למין לעיל במנא דכשר למקניא ביה דב ל ל שרי דין ליים:				
אמר להדא התלומת בעל בשל "לאת לאת לאת להדא התלומת בעל הוא אפר להדא התלומת בעל בעל בעל להיכי כה לאת לאת לאת וישיבאל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומוקרין וישראל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי מהר בתוליכי כסף זוזי מאתן דחזי ליכי מדאוריתא ומזוניכי וכסותיכי וסיפוקיכי ומיעל לותיכי כארח כל ארעא וצביאת מרת בין בכסף בין בזהב ובין בתכשיטין במאני דלבושא בשימושי דירה וכשמושא דערסא הכל בקבל עליו כה לאת החיים במאני דלבושא בשימושי דירה וכשמושא דערסא הכל בקבל עליו כה לאת החיים כנגדן סך הכל מאתים זקוקים כסף צרוף וצבי מאה זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן סך הכל מאתים זקוקים כסף צרוף וכך אמר התוספתא דא קבלית על ועל ירתי בתראי להתפרע מכל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי החות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקנא נכסין דאית לדון אחריות ודלית לדון אחריות לפרוע מנהון שטר כתוכתא דא נדוניא דן ותוספתא דא לבליו ידון אחראין וערבאין לפרוע מנהון שטר כתוכתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כי לאון יומא דנן ולעלם ואחריות שטר כתוכתא דא נדוניא דן ותוספת דא דעל בתפאי בחיי וכמותי מן יומא דנן ולעלם ואחריות שטר כתוכתא דא שטרי בתובות ותוספת דעהני במנת ישראל העשוין כתיקון חכמינו זיל דלא כאסמכתא ודל במות ישראל במנא דכשר למקניא ביה דוכל שרי רוך ליים: דא על כל הא דכתוב ומפורש לעיל במנא דכשר למקניא ביה דוכל לשר דיר רוך ליים: בנאום לאום לאות במנא דכשר למקניא ביה דוכל לשר דיר רוך ליים:		בעזה"י		
אמר להדא התלומת בעל בשל "לאת לאת לאת להדא התלומת בעל הוא אפר להדא התלומת בעל בעל בעל להיכי כה לאת לאת לאת וישיבאל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי כהלכות גוברין יהודאין דפלחין ומוקרין וישראל ואנא אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי ליכי מהר בתוליכי כסף זוזי מאתן דחזי ליכי מדאוריתא ומזוניכי וכסותיכי וסיפוקיכי ומיעל לותיכי כארח כל ארעא וצביאת מרת בין בכסף בין בזהב ובין בתכשיטין במאני דלבושא בשימושי דירה וכשמושא דערסא הכל בקבל עליו כה לאת החיים במאני דלבושא בשימושי דירה וכשמושא דערסא הכל בקבל עליו כה לאת החיים כנגדן סך הכל מאתים זקוקים כסף צרוף וצבי מאה זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן סך הכל מאתים זקוקים כסף צרוף וכך אמר התוספתא דא קבלית על ועל ירתי בתראי להתפרע מכל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי החות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקנא נכסין דאית לדון אחריות ודלית לדון אחריות לפרוע מנהון שטר כתוכתא דא נדוניא דן ותוספתא דא לבליו ידון אחראין וערבאין לפרוע מנהון שטר כתוכתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כי לאון יומא דנן ולעלם ואחריות שטר כתוכתא דא נדוניא דן ותוספת דא דעל בתפאי בחיי וכמותי מן יומא דנן ולעלם ואחריות שטר כתוכתא דא שטרי בתובות ותוספת דעהני במנת ישראל העשוין כתיקון חכמינו זיל דלא כאסמכתא ודל במות ישראל במנא דכשר למקניא ביה דוכל שרי רוך ליים: דא על כל הא דכתוב ומפורש לעיל במנא דכשר למקניא ביה דוכל לשר דיר רוך ליים: בנאום לאום לאות במנא דכשר למקניא ביה דוכל לשר דיר רוך ליים:		1-		
מאה זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן סך הכל מאתים זקוקים כסף צרוף וכך אמר מאה זקוקים כסף צרוף אחרים כנגדן סך הכל מאתים זקוקים כסף צרוף וכך אמר הונספתא דא קבלית עלי ועל ירתי בתראי להתפרע מכל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי תחות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקנא נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות כל שמיא דקנאי ודעתיד אנא למקנא נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות שטר כתובתא דא נדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כת אות במותי מן יומא דנן ולעלם ואחריות שטר כתובתא דא גדוניא דן ותוספת דג קבל עליו כת אות שואל העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא שטרי בתובות ותוספת דנהגין בבנות ישראל העשוין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וקנינא מן כן אות אות אות דנן למרת אות אות בל הא למרת אות אות במות למרת אות אות במות למנא דכשר למקניא ביה דוכל לשריך בין ביים:	אמר לה	ל לאה 12 כת נופק זול. "נס יתיכי ליכי כהלכות גובו היבגא ליכי מהר בתוליכי קיכי ומיעל לותיכי כארה "לאנתו ודן נדוניא דהנעלת מאני דלבושא בשימושי די חתן דנן בו	אוץ שיד שיד שיד התנצח בינ כק ל אין שידי התנצמ אפלח ואוקיר ואיזון ואפו מפרנסין לנשידון בקושטא ויי הא ומזוניכי וכסותיכי וסיפוס בינ בא תני היים בתנשיטין בא והוית ליי בין בזהב ובין בתכשיטין בליי בין לא ה	להדא וישראי ויגין ונ מדאורי מדאורי בין בכי בין בכי
בדוניא דן ותוספתא דא קבל עליו כת לאתה חשיין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא שטרי כתובות ותוספתת דנהגין בבנות ישראל העשיין כתיקון חכמינו ז"ל דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וקנינא מן כת לאת גל בי, יחזקיון למרת תוס בית בית בית בלאן בית את כל הא למרת תוס בית במנא דכשר למקניא ביה דבל שריר וקיים: באום ילק אוליל במנא דכשר למקניא ביה דבל שריר וקיים:	והוסיף לה מן דיליי עוד ים כסף צרוף וכך אמר צר כתובתא דא גדוניא דן ארג נכסין וקנינין דאית לי חריות ודלית להון אהריות ניא דן ותוספתא דא מנאי	חתן דנ דן סך הכל מאתים זקול. חתן דנן אחריות ש כתראי להתפרע מכל שפר למקנא נכסין דאית להון א אנהון שמר כתובתא דא גדו	את. קוקים כסף צרוף אחרים כנג את א דא קבלית עלי ועל ירתי נ גל שמיא דקנאי ודעתיד אנא יהון אחראין וערבאין לפרוע ב	מאה זכ מאה זכ הבק ותוספת תחות כ
	חתן דנן כחומר כל מינו ז"ל דלא כאסמכתא חתן דנן	את אל העשוין כתיקון חכ ישראל העשוין כתיקון חכ ג אל ג ג (כה ומצוו)	דן ותוספתא דא קבל עליו <i>כה</i> כתובות ותוספתת דנהגין בבנות כשופסי דשטרי וקנינא מן <i>כ</i>	גדוניא שטרי ודלא
ונאום אל פל		, 37	जिया है। महिर है। महिर मिर्ट	נאום ,
		136 21.	Encolo 970 /p 280 Est	ונאום אָ